

ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق

خۇئاڭ جىگىزى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق

چيۇ شۇخۇا

خۇاڭ جىگۇاڭ

تەرجىمە قىلغۇچى: ئىلدانە ئابدۇرېھىم

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

黄继光 / 邱守华编著; 伊丽达娜·阿布都热依木译.
乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2006.5 (2007.4重印)
(少年红色经典)
ISBN 978-7-228-10137-5

I. 黄... II. ①邱... ②伊... III. 儿童文学—革命
故事—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言)
IV. I287.5

中国版本图书馆CIP数据核字(2006)第049266号

策 划: 艾克拜尔·艾力
责任编辑: 穆纳尔江·托合塔洪
责任校对: 古丽夏尔·尼格买提

黄继光 (维吾尔文)

伊丽达娜·阿布都热依木 译

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷

880×1230毫米 32开本 5.625印张 2插页

2006年7月第1版 2009年2月第2次印刷

印数: 4061—8060

ISBN 978-7-228-10137-5 定价: 10.00元

بۇ كىتاب 21 - ئەسىر نەشرىياتىنىڭ 2004 - يىلى 9 - ئاي 1 - نەشرى، 2004 - يىلى 9 - ئاي 1 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据二十一世纪出版社 2004 年 9 月 1 版，2004 年 9 月第 1 次印刷本翻译出版。

پىلانلىغۇچى: ئەكبەر ئېلى
مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇنارجان توختاخۇن
مەسئۇل كوررېكتورى: گۈلشەھەر نېغمەت

خۇاڭ جىگۋاڭ

تەرجىمە قىلغۇچى: ئىلدانە ئابدۇرېھىم

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 880×1230 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 5.625 قىستۇرما ۋارقى: 2
2006 - يىلى 7 - ئاي 1 - نەشرى
2009 - يىلى 2 - ئاي 2 - بېسىلىشى
تراژى: 4061—8060

ISBN 978 - 7 - 228 - 10137 - 5

باھاسى: 10.00 يۈەن

كىرىش سۆز

«ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن ئىنقىلابىي ئوقۇشلۇق» ناملىق بۇ مەجمۇئە «ئەدەبىي ھېكايىلەر» ۋە «قەھرىمانلار ھەققىدە ھېكايىلەر» دىن ئىبارەت ئىككى تۈركۈمگە بۆلۈنىدۇ. ئالدىنقى تۈركۈمدىكىلىرى ئىجادىي ئەدەبىي ئەسەرلەر، كېيىنكى تۈركۈمدىكىلىرىنىڭ كۆپىنچىسى رېئال شەخسلەر ھەققىدىكى خاتىرىلەردۇر. ئالدىنقى ئەسىرنىڭ 50 - ، 60 - يىللىرىدىن بېرى، پۈتكۈل جەمئىيەت، بولۇپمۇ ياشلار - ئۆسمۈرلەر بۇ ئەسەرلەردىكى قەھرىمانلارنىڭ مەيلى بەدىئىي ئوبرازغا بولسۇن ياكى تۇرمۇشتىكى ئەسلىي قىياپىتىگە بولسۇن، ئىزچىل چوقۇنۇپ ۋە ئۇلارنى چوڭقۇر ياد ئېتىپ كەلدى. قەھرىمانلارنىڭ باتۇرلۇق - ئىززەتلىرى نەچچە ئەۋلاد كىشىلەرگە تەسىر كۆرسىتىپ، ئۇلارنىڭ مەنىۋى تۇۋرۇكىگە ۋە ھەرىكەت ئۆلچىمىگە ئايلاندى.

بۇ مەجمۇئەگە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى رەھبەرلىكىدىكى ئىنقىلابىي ئۇرۇش يىللىرىدا كۈچلۈك تەسىر قوزغىغان قەھرىمانلار ھەققىدىكى ھېكايىلەر ۋە ئالاقىدار ژانىرلاردىكى ئەسەر ۋەكىللىك خاراكتېرگە ئىگە ئەدەبىي ئەسەرلەر تاللاپ كىرگۈزۈلدى. بۇ ئەسەرلەردە ئىنقىلابىي خەلقنىڭ ئاجايىپ ئەقىل - پاراسىتى، باتۇر - قەيسەرلىكى نامايان قىلىنىدۇ، ۋە تەنپەرۋەرلىك، ئىنقىلابىي قەھرىمانلىقتىن ئىبارەت تارىخىي ئالڭ كۈچلۈك تەشەۋۋۇق قىلىنىدۇ. پېرسۇناژلارنىڭ خاراكتېرى روشەن، ھېسسىياتى

ساددا ھەم كۈچلۈك، ۋەقەلىكى ئېنىق ھەم چۈشىنىشلىك، توقۇ-
نۇشى جىددىي ھەم كەسكىن، تىلى جانلىق ھەم ئاممىباپ، ئۇسلۇبى
ساغلام ھەم يارقىن، بۇ ئەسەرلەرنىڭ ھەممىسى ھەققانىيەت رەزىلا-
لىك ئۈستىدىن غالىب كېلىش بىلەن تاماملىنىدۇ، پېرسۇناژلار-
نىڭ تەقدىرى دۆلەتنىڭ، مىللەتنىڭ تەقدىرىگە زىچ باغلىنىدۇ. بۇ
ئەسەرلەر ھەقىقىي تارىخ ئاساسىدا يېزىلغان، ئاپتورنىڭ مۇكەممەل
تۇرمۇش تەسىراتى، تولۇپ تاشقان ئىجادىيەت قىزغىنلىقى ۋە تاۋار
ئىگىلىكى شامىلىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىماسلىقتەك جىددىي ئىجا-
دىيەت پوزىتسىيىسى ئەسەرلەرنىڭ يېڭىلىق تۇيغۇسى ۋە ئوقۇش-
چانلىقىنى تېخىمۇ ئاشۇرغان. ئەسەرلەرنىڭ روشەن دەۋر ئالاھىدى-
لىكى ۋە ئوقۇرمەنلەرنىڭ زوقىنى تارتىدىغان قويۇق مىللىي ئۇس-
لۇبىدىن ئۇزاق مۇددەتلىك بەدىئىي ھاياتىي كۈچ تەپچىپ تۇرىدۇ،
ئۇ ئورنىنى ئىگىلىگىلى بولمايدىغان تەربىيەلەش رولىغا، ئېستې-
تىك رولغا ئىگە. مۇشۇ مەنىدىن ئېيتقاندا، بۇ ئەسەرلەرنى «ئىنقىلا-
بىي ئوقۇشلۇق» دەپ ئاتاش قىلچە ئارتۇق كەتمەيدۇ.

مېڭىزى: «مۇكەممەللىك گۈزەللىكتۇر» دەپتىكەن. قەھرىد-
مانلارنىڭ روھىي دۇنياسى ئۇلۇغۋار غايە، مۇستەھكەم ئېتىقاد،
بېرىلىپ ئىزدىنىش، غەرەزسىز تۆھپە قوشۇش روھى ئارقىلىق
تاكەمۈللىشىدۇ. كوچا ناخشىلىرىنى ئېيتىپ، كارتون فىلىم،
ھەجۋىي رەسىملەرنى كۆرۈپ، كومپيۇتېر ئويۇنلىرىنى ئويناپ
چوڭ بولغان ئەۋلادلارنى تارىخنى چۈشىنىش، قەھرىمانلارغا يېقىن-
لىشىش، مەسئۇلىيىتى ئۈستىدە ئويلىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە
قىلالىساق، ئۆزىمىز مۇ ئىستىقبالىمىزنى تاپقان بولىمىز، ئىن-
قىلابىي ئەنئەنە ئۇلۇغ بايرىقىنى مەڭگۈ جەۋلان قىلدۇرۇپ، ئۆز-
لۈكسىز دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلىيەلسەك، مىللىتىمىز مۇ ئۈ-
مىدكە تولغان بولىدۇ.

مۇندەرىجە

1	قەيسەر خويۇەنزى
13	قىزىل ئارمىيىنى ئىزدەش
27	ھەقىقىي ئەسكەر
41	پىدائىي ئارمىيىگە قاتنىشىش
55	ئالاھىدە ئۇرۇش سىناقلىرى
68	مەرگەن
81	تۇنجى قېتىم خىزمەت كۆرسىتىش
94	تۇنجى قېتىم ئۇرۇشقا قاتنىشىش
107	شاڭگەنلىك
120	ھالقىلىق پەيت
131	تاغ قىرىدىكى جىددىي ئېلىشىش
142	تۆت قېتىم سەكرەپ ئىلگىرىلەش
153	ئالغا، ئالغا
163	ئالاھىدە قەھرىمان
172	مۇقەددەس زېمىنغا نەزەر

قەيسەر خو يۈەنزى

1930 - يىلى قىش، سىچۈەننىڭ جۇڭجياڭ ناھىيىسى. سو - غۇق جاندىن ئۆتەتتى، بەيجەيزى تېغى باغرىدىكى فاسەييا كىچىك تاغلىق كەنتىدە سوغۇق تېخىمۇ ئەدەپ كەتكەندى، دەريا سۈيى خېلى بۇرۇنلا مۇز تۇتقان، كەمبەغەللەر يىرتىق كىيىملىرىنى قوشلاپ كىيىپمۇ، سوغۇققا بەرداشلىق بېرەلمەيۋاتاتتى. فاسەييا كەنتىدىكى ھەربىر نامراتنىڭ چىرايى ئېچىلمايتتى. 12 - ئاي كىرسە، ھاۋا تېخىمۇ سوغۇق بولۇپ كېتەتتى، تەڭرى قەستەن بۇ نامراتلار بىلەن قېرىشىۋاتقاندا قىلاتتى. شۇ يىلى 12 - ئاينىڭ ئەڭ سوغۇق بىر كۈنى، نامرات دېھقان خۇاڭ دېجۇڭنىڭ كەپسىدە دېڭ فاكىجىنىڭ ئىگىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى.

يەنە بىر بالا تۇغۇلىدىغان بولدى، خۇاڭ دېجۇڭ يا خاپا بولۇ - شنى، يا خۇشال بولۇشنى بىلمەيتتى. ئۇ بىر ئۆمۈر جاپالىق ئىشلىگىنى بىلەن، بىر تىيىنمۇ ئىقتىساد قىلالمىغان، پەقەت دادىسىدىن قالغان ئازغىنا يېرى بار ئىدى. بۇ يەرگە تايىنىپ بىر ئائىلىنى بېقىپ كەتكىلى بولمايتتى. ئۇ ھازىر ھەم يىللىقچى، ھەم كۈنلۈكچى بولۇپ ئىشلەۋاتىدۇ. شۇنچە جاپالىق ئىشلىسىمۇ بىر ئائىلىنى باقالماي، ئاخىر پومېشچىلىق جىپچىڭدىن پۇل قەرز ئېلىشقا مەجبۇر بولدى. لى جىپچىڭ يۇقىرى ئۆسۈم بىلەن

قەرز بېرەتتى، ئۇنىڭ خۇاڭ دېجۇڭغا ئاتا - ئانىسىدىن قالغان ئاشۇ ئازغىنا يەرگە كۆزى چۈشۈپ يۈرەتتى. خۇاڭ دېجۇڭغا قەرز بېرىشتىكى مەقسىتىمۇ ئۇنى يېرىنى سېتىشقا قىستاش ئىدى. خۇاڭ دېجۇڭ ئۇنىڭ بۇ غەرىزىنى بىلىپ تۇرسىمۇ، كۈنىنىڭ قات - تىقلىقىدىن يەنىلا قەرز ئېلىشقا مەجبۇر بولدى. ھازىر ئۇنىڭ ئائىلىسىگە يەنە بىر جان قوشۇلۇش ئالدىدا، خوتۇنى تۇغۇتنىڭ ئالدى - كەينىدە توقۇمىچىلىق قىلالمايدۇ، خۇاڭ دېجۇڭنىڭ بۇ - نىڭدىن كېيىنكى كۈنلىرى تېخىمۇ قىيىنچىلىقتا ئۆتىدۇ، بىراق نېمىلا دېگەن بىلەن ئادەم ھامان بالىلىق بولىدۇ، بالا ئاتا - ئانى - نىڭ ئۈمىدى، تۇرمۇشتا قانداق قىيىنچىلىقتا قېلىشتىن قەت - ئىينەزەر، خۇاڭ دېجۇڭ يەنىلا خوتۇنى دېڭ فاڭجىنىڭ ئوڭۇشلۇق كۆزى يورۇشىنى تىلەيتتى. ئۇلارنىڭ ھازىر بىر ئوغلى بار، بىراق ئۇنىڭ تېنى ئاجىز. خۇاڭ دېجۇڭ خوتۇننىڭ ساغلام، ئە - قىللىق ئوغۇل تۇغۇشىنى تىلەيتتى.

دېڭ فاڭجى ئېرىگە قارىدى، ئۇنىڭ كۆڭلى ئېيتقۇسىز ئازابلىناتتى. ئۇ ئېرىنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىدۇ، شۇ تاپتا ئېرىمۇ ئۇنىڭ بىلەن ئوخشاشلا ئازابلىنىۋاتىدۇ.

يېرىم كېچە، سوغۇق جاندىن ئۆتەتتى، دېڭ فاڭجى تولغاق ئازابىدا ۋارقىرايتتى.

خوتۇننىڭ قىيىنلىۋاتقىنىغا قاراپ، خۇاڭ دېجۇڭنىڭ پۈتۈن بەدىنىدىن تەر قۇيۇلۇپ كەتتى، ئۇنىڭ خوتۇنغا ئىچى ئاغرىۋاتاتتى.

جىنچىراغ تۇيۇقسىز نۇرلىنىپ كەتكەندەك، قاتتىق تولغاق ئازابىدىن كېيىن دېڭ فاڭجىنىڭ كۆزى يورۇدى!
بالىنىڭ ئىگەلىگەن ئاۋازىدىن دېڭ فاڭجى چوڭقۇر تىن تارتتى.

— فاڭجى، ئوغۇلكەن! — خۇاڭ دېجۇڭ خۇشاللىقىدا
ۋارقىرىدى.

— دادىسى، ئىسىم قويۇڭ، — دېڭ فاڭجى تەستە
كۈلۈمسىرىدى.

— خو يۈەنزى بولسۇن، — خۇاڭ دېجۇڭ بۇ ئىسىمنى بال-
دۇرلا ئويلاپ قويغانىدى.

خو يۈەنزى دەل خۇاڭ جىگۇاڭ ئىدى، خو يۈەنزى ئۇنىڭ
كىچىك ئىسمى. شۇ چاغدا، كەنتتىكىلەر «خو يۈەنزى» دېگەن
ئىسىمنى «خۇاڭ جىگۇاڭ» دېگەنگە قارىغاندا ئۇرغۇلۇق چاقىرات-
تى، خۇاڭ جىگۇاڭ «ئالاھىدە دەرىجىلىك قەھرىمان» دېگەن شە-
رەپلىك نامغا ئېرىشىپ، شىما يېزىسى «خۇاڭ جىگۇاڭ يېزىسى»،
يېزا باشلانغۇچ مەكتىپى «جىگۇاڭ باشلانغۇچ مەكتىپى» دەپ ئا-
تالغانىدۇمۇ، چوڭلار يەنىلا ئۇنى خو يۈەنزى دەپ چاقىرىۋەردى.

خۇاڭ جىگۇاڭنىڭ بالىلىق چاغلىرى ئاپىسى ئىشلەيدىغان
فابرىكىدا توقۇمىچىلىق ماشىنىسىنىڭ ئاۋازى ئىچىدە ئۆتتى،
ماشىنىنىڭ ئاۋازى خۇاڭ جىگۇاڭغا ئەللەي ناخشىسى ئىدى. جا-
پالىق كۈنلەر كىچىك خۇاڭ جىگۇاڭغا بىلىنمەيتتى. ئۇ ئاپىسى-
نىڭ ئەللەي ناخشىسىنى ئېسىدىن چىقارمايتتى، ئاشۇ ناخشا
قوينىدا ئۆزىنى چەكسىز ئىللىقلىق ۋە بەخت ئىچىدە ھېس
قىلاتتى. ئاپىسىنىڭ ئەللەي ناخشىسى ئۇنىڭغا باھار شامىلىدەك
يېقىملىق، يامغۇر تامچىسىدەك يېنىك تۇيۇلاتتى.

خۇاڭ جىگۇاڭنىڭ دۇنياسى تولىمۇ كىچىك ئىدى. ئاپىسى
ئېتىزغا ئوت - چۆپ يۇلغىلى بارسىمۇ بىللە باراتتى؛ ئاپىسى تاغ
باغرىغا ئوتۇن كەسكىلى بارسىمۇ بىللە باراتتى؛ ئاپىسى تاغقا
خۇش پۇراقلىق لىيادىنىڭ تەرگىلى بارسىمۇ بىللە باراتتى؛ ئاپىسى
ئورمانغا دورا ئۆسۈملۈكى كولىغىلى بارسىمۇ بىللە باراتتى. ياز

كۈنلىرى ئۇ يالاڭ ئاياغ، كۆتى ئوچۇق يۈرەتتى؛ قىشتا، يىر-
تىق كىيىملەرنى كىيەتتى. ئۇ ئىش قىلىشتا تولىمۇ ئەستايىد-
دىل ئىدى، ھەرقانداق ئىشنى تالىشىپ قىلاتتى. ئىش قىلىش
ئۇنىڭ ئۈچۈن جاپا بىلىنمەيتتى، ئۆزىنىڭ دادىسىغا ئوخشاش
ئىشلارنى قىلىپ، ئۆيىدىكى ھەقىقىي ئەركەككە ئايلانغانلىقىدىن
پەخىرلىنەتتى.

ئۇنىڭ ئاتا - ئانىسى تۇرمۇشى ھەرقانچە نامرات بولسىمۇ،
ئوغلنى جاپادا قويۇشنى خالىمايتتى. خۇاڭ جىگۇاڭ ئاتا - ئانى-
سىنىڭ كۆيۈنۈشى ئاستىدا چوڭ بولدى. ئۇ تاغ باغرىدا ئەركىن
يۈگۈرەيتتى، ئۇ نۇرغۇن بالىلار بىلەن دوست بولۇپ، بالىلارچە
خۇشاللىقتىن بەھرىمەن بولاتتى. ئۇنىڭ زېمىنى بارغانسېرى
كېڭىيىشكە باشلىدى، ئۇ ئەمدى ئاپىسىغا ئەگىشىپ يۈرمەيدى-
غان، بەلكى دوستلىرى بىلەن تاغدىن ئوتۇن كېسىپ، دورا ئۆ-
سۈملۈكلىرىنى يىغىپ كېلىدىغان، كىچىك تۇرۇپلا چوڭلارنىڭ
ئىشنى قىلىدىغان بولدى! ئۇنىڭ بىلەن بىرگە تاغ - ئورمانلارغا
بارىدىغانلارنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ، ئۇنىڭ دوستلىرى بار-
غانسېرى كۆپەيدى.

خۇاڭ جىگۇاڭ ماڭغانسېرى يىراقلاپ كەتتى، قوشنا يېزا،
قوشنا كەنتلەردىمۇ نۇرغۇن بالىلار بىلەن دوست بولدى. بۇ
دوستلىرى ئۇنىڭغا تاغ ئىچىدىكى نۇرغۇن ئىشلارنى سۆزلەپ
بەردى، ئۇمۇ ئۇ بالىلارغا ئۆز يېزىسىدىكى ئىشلارنى، مەسىلەن،
لى جىچېڭنىڭ قارا نىيەت ئىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ يېرىنى تار-
تىۋېلىش كويىدا يۈرگەنلىكىنى سۆزلەپ بەردى؛ دوستلىرى ئۇ-
نىڭغا «ئورۇق مايىمۇن» ۋېي جياچاڭنىڭ ئىنتايىن رەزىل كىشى
ئىكەنلىكىنى، ھەرگىز ئۇنىڭ ئالدام خالتىسىغا چۈشۈپ قالماس-
لىق كېرەكلىكىنى سۆزلەپ بەردى. گۇاڭفۇ يېزىسىدىكى جېن

مېزى ئۇنىڭغا كۆزلىرى پولىتىيىپ چىققان، يۈزىنىڭ گۆشلىرى ئېسىلىپ تۇرىدىغان رەزىل پومېشچىك ياكى يۇڭگاڭنىڭ كەمبە - غەللەرنى ئېكسپىلاتاتسىيە قىلىپلا قالماي، يەنە ئۇنىڭ باسمىچى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. يەنە باشقا دوستلىرى ئۇنىڭغا پومېشچىك گۇ شۇنچى بىلەن پومېشچىك لى جىچېڭنىڭمۇ ئوخشاشلا رەزىل - لىكتە ئۇچىغا چىققانلىقىنى، ئۇلارنىڭ ياكى يۇڭگاڭ بىلەن مۇنا - سۈننى يېقىنلىقىنى سۆزلەپ بەردى. خۇاڭ جىگۇاڭ دوستلىرى بىلەن ئوت - چۆپ يىغىچا مۇنازىرىلىشىش جەريانىدا پومېش - چىك، زومىگەر، باسمىچى، ئالدامچى ئەبلەخلەرنىڭ ئۆزئارا تىل بىرىكتۈرۈپ، خۇددى قارا توردەك يېيىلىپ، بۇ كىچىك تاغلىق كەنتلەرنى قاراڭغۇ زۇلمەتكە ئايلاندۇرۇۋاتقانلىقىنى تونۇپ يە - تىشكە باشلىدى. ئۇ ئويلانغانلىرىنى دوستلىرىغا ئېيتىپ بېرىد - ۋىدى، دوستلىرىمۇ ئۇنىڭغا، ئۇلارنىڭ بىر - بىرى بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپلا قالماي، يەنە غالىچىلار، ھېساباتچىلار، ئۇرۇق - تۇغ - قان، دوست - بۇرادەرلىرى بىلەنمۇ تىلى بىر ئىكەنلىكىنى ئېيتىشتى.

خۇاڭ جىگۇاڭ ئاچچىقتىن يېرىلغۇدەك بولۇپ، ئىختىيار - سىز توۋلاپ كەتتى:

— ئۇلارنىڭ ئەدىپىنى بېرىش كېرەك ئىدى!

— ئۇلارنىڭ ئەدىپىنى بېرىدىغان ئادەم بار، قىزىل ئارمىيە كەمبەغلەرنى باشلاپ، يەرلىك زومىگەرلەرنى يوقىتىدۇ! — دې - دى خېلى ئىشلارنى بىلىدىغان جېن مېزى.

خۇاڭ جىگۇاڭ قىزىل ئارمىيىگە قىزىقىپ سورىدى:

— قىزىل ئارمىيە دەمەن؟ ئۇلار قەيەردە؟

جېن مېزى بۇنى بىلمەيتتى. بالىلار پەرەزلىرىنى ئوتتۇرد - غا قويۇشتى، سۆزلىگەنسېرى ھاياجانلىنىپ، قورسىقى ئېچىپ

كوركىرىغاندىلا پاراڭدىن توختىدى.

ئۇلارنىڭ ھەممىسى نامرات ئائىلىلەرنىڭ بالىلىرى، ئۆيلە - رىدە دائىم ئوزۇق - تۈلۈك ئۈزۈلۈپ قالىدۇ، ئوت - چۆپ يىغ - قىلى چىققاندا ئوزۇق - تۈلۈك ئېلىۋالدىغانلىرى ناھايىتى ئاز ساندا. ئۇلار دائىم ئۆزلىرى تاغدىن يېمەكلىك تېرىپ يەيدۇ، ياۋا كۆكتات، ياۋا مېۋە، دەرەخ يوپۇرماقلىرى، تۇخۇمەك، قۇرت - قوڭغۇز، قۇش تۇخۇمى، قارىغۇچاشقان، يىلان، پاقا دېگەندەك نەرسىلەر بىلەن قورسىقىنى گوللايدۇ. بەزىدە، ئۇلار كۈن چىق - ماستا ئورمانغا كىرىپ، بېشىنى ئوت - چۆپ ئارىسىغا تىقىۋې - لىپ، قالغان يېرى بىلەن كارى يوق ئۇخلايدىغان بىر خىل قۇش - نى ئوۋلايدۇ، بۇ قۇشنى تۇتۇۋالغان كۈنى ئۇلارغا بايرام بولىدۇ. ئۇلار ئۇنى پاكىز يۇيۇپ، كاۋاپ قىلىپ يەيدۇ. بەزىدە ئۇلار تاتلىق ياكىيۇغا ئوخشاش ئادەمنى روھلاندۇرىدىغان بىر خىل نەرسىنى كولاپ يەيدۇ.

خۇاڭ جىگۇاڭنىڭ ئاپىسى ئۇنىڭ جۇشقۇن كەيپىياتىنى كۆ - رۇپ، كۆڭلىدە ئېيتقۇسىز خۇشال بولدى. ئۇ بالىسىنىڭ مەڭگۈ - مۇشۇنداق شاد - خۇراملىق ئىچىدە ئۆتۈشىنى، خۇاڭ جىگۇاڭ - نىڭ: «ئاپا، قاراڭ، مانا ماۋۇ قىسقۇچپاقىنى تۇتۇپ كەلدىم! ئاپا، قاراڭ، بۇ ئوتۇنلارنى كېسىپ كەلدىم! ئاپا، قاراڭ، مۇشۇنداق جىق تۇخۇم ئېلىپ كەلدىم!» دېيىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. بىراق، ئۇلارنىڭ بېشىغا قارا كۈنلەر كەينى - كەينىدىن كېلىشكە باشلىدى.

دادىسى قاتتىق چارچاپ كەتكەنلىكتىن، ئاغرىپ ئورۇن تۇ - تۇپ يېتىپ قالدى. ئۇ قانداقمۇ ئاغرىپ قالمىسۇن؟ كۈندۈزى پو - مېشچىكنىڭ ئۆيىدە يىللىقچى بولۇپ، ئات - كالىنىڭ ئورنىدا ئىشلەيدۇ، ئاخشىمى قايتىپ كېلىپ، ئۆزىنىڭ ئېتىزىنىڭ ئ -

شىنى قىلىدۇ. ئۇ ئۆيىدىكىلەرنىڭ قورسىقىنى بېقىش ئۈچۈن، يەنە كېچىسى كۈنلۈكچى بولۇپ ئىشلەيدۇ. تىرىكچىلىك ئۈچۈن ئۆزىنى ئۇنتۇپ ئىشلىسە، قانداقمۇ ئاغرىپ قالمىسۇن؟

پومېشچىلى جىچېڭ خۇاڭ دېجۇڭنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىنى ئاڭلاپ، ئادەم ئەۋەتىپ قەرز قايتۇرۇشقا قىستىدى. خۇاڭ ئائىلىسىدە يۇقىرى ئۆسۈملۈك قەرزنى قايتۇرۇشقا نەدىمۇ پۇل بولسۇن؟ خۇاڭ دېجۇڭ قانچە قېتىملاپ يېلىنىپ، يالۋۇرسىمۇ كار قىلىمىدى، ئاخىرلى جىچېڭ ئۇنى قەرز قايتۇرالمىسا، يېرىدى. نى رەنىگە قويۇشنى ئېيتتى. خۇاڭ دېجۇڭ يېرىنى ئۆلىسىمۇ رە. نىگە بەرمەيدىغانلىقىنى ئېيتتى، لى جىچېڭ ئاچچىقىدا ئۇنى ئۇ. رۇپ، دۇمبالىدى.

ئەسلىدىلا ئاغرىق ياتقان خۇاڭ دېجۇڭ بۇ خىل قىيىن - قىستاققا قانداقمۇ بەرداشلىق بېرەلسۇن؟ ئۇنىڭ كېسىلى تې. خىمۇ ئېغىرلاپ كەتتى.

خۇاڭ جىگۇاڭ بىر ئىشلارنىڭ تېگىگە يەتكۈدەك بولۇپ قال. غانىدى. ئۇ ئۆيىدە دورا سېتىۋالغۇدەك پۇلنىڭ يوقلۇقىنى بى. لىپ، ئۆزى تاغقا چىقىپ دورا ئەكەلدى. ئۇ تېۋىپ چاقىرتىمىدى، دادىسىنىڭ بۇ كېسىلىنىڭ چارچاشتىن كېلىپ چىققانلىقىنى، قۇۋۋەت تولۇقلاش دورىلىرىنىڭ مەنپەئەت قىلىدىغانلىقىنى بى. لىپ، ئۆزى تاغقا بېرىپ قۇۋۋەت تولۇقلاش دورىلىرىنى كولاپ كەلمەكچى بولدى.

خۇاڭ جىگۇاڭ تاغقا ئىچكىرىلەپ كىردى، تىك قىيالارغا ياماشتى.

خۇاڭ جىگۇاڭدىن تەسىرلەنگەن بىر دورىپۇرۇش ئۇنىڭغا دورا ئۆسۈملۈكلىرىنى بەردى.

خۇاڭ جىگۇاڭ بۇ دورىلارنى كۆتۈرۈپ ئۆيىگە قاراپ يۈگۈر.

دى، ئۇ پۈتۈننىڭ يېرىلىپ قاناپ كەتكەنلىكىنى، كىيىملىرىنىڭ ئېلىنىپ يىرتىلىپ كەتكەنلىكىنى سەزمەيتتى. ئۇ، دادام بۇ دو-
رلارنى ئىچىپ ساقىيىپ كەتسە، ئىككىمىز بىللە ئېتىزدا ئىش-
لىسەك ... نېمىدېگەن ياخشى، دېگەنلەرنى خىيال قىلاتتى.
ئۆيگە ئاز قالغاندا، خۇاڭ جىگۇاڭ ئىنىسىنى قولىدىكى دو-
رلارنى كۆتۈرۈشۈپ بېرىشكە چاقىردى.

بىراق، ئىنىسى ئادەتتىكىدەك خۇشال يۈگۈرۈپ چىقمىدى،
لى جىچېڭ ئەۋەتكەن قەرز سۈيلىگۈچى ئۇلارنىڭ ئۆيىدىن
ۋارقىراپ - جارقىراپ چىقىۋاتاتتى.

خۇاڭ جىگۇاڭ بىر شۇملۇقنى سېزىپ، قەدىمىنى تېزلەتتى.
ئۆيىدىن ئاپىسىنىڭ ئېزىلىپ يىغلىغان ئاۋازى، ئارقىدىن ئىنى-
سىنىڭ قورقۇپ يىغلىغان ئاۋازى ئاڭلاندى.

خۇاڭ جىگۇاڭ ئۆيگە ئېتىلىپ كىردى، ئۆي ئىچىنى يىغا -
زار قاپلىغان، دادىسى ئاغزىنى مەھكەم يۇمۇپ ياتاتتى.

خۇاڭ جىگۇاڭ ئەكەلگەن دورىلار دادىسىنى قۇتۇلدۇرۇپ قې-
لىشقا ئۈلگۈرمىدى، خۇاڭ دېجۇڭنىڭ ئائىلىسىدىكى چوڭ -
كىچىك ھەممەيلەن ئۇنىڭغا قاراشلىق ئەھۋالدا، ئۇ ئۇلارنى تاشلاپ
كېتىپ قالغانىدى.

خۇاڭ ئانا ئېرىنى دەپنە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئۈچ بالە-
سىغا قاراپ ئاھ ئوردى. بۇنىڭدىن كېيىنكى كۈنلەرنى قانداق
ئۆتكۈزۈش كېرەك؟ ئاشلىق بولمىسا، ئۇلار نېمە يەيدۇ؟ ئانىنىڭ
قولىدىن توقۇمىچىلىقتىن باشقا ئىش كەلمەيدۇ، ھازىر پاختا
بولمىسا، نېمە بىلەن توقۇمىچىلىق قىلىدۇ؟

بالا كەلسە قوش كەپتۇ، دېگەندەك، بۇ يىل جۇڭجياڭ ناھە-
يىسىدە قۇرغاقچىلىق ئاپىتى يۈز بېرىپ، بىر تال دانمۇ ئالغىلى
بولمىدى، ئۇلارنىڭ تېرىلغۇ يېرى قاغىراپ كەتكەنىدى !

خۇاڭ ئانا ئۈچ بالىسىنى ئەگەشتۈرۈپ تىلەمچىلىك قىلىشقا باشلىدى.

خۇاڭ جىگۇاڭ ئاپىسىغا ئەگىشىپ، ئېغىر قەدەملەر بىلەن ئۆيىدىن چىقىپ، سەرگەردانلىق تۇرمۇشىنى باشلىدى.

قەھەتچىلىك يىللاردا تىلەمچىلىك قىلىش ئوڭايىمۇ؟ سىچۈەننىڭ دۇنيانىڭ جەننىتى دېگەن نامى بار، بىراق كەمبەغەللىر دوزاخنىڭ كۈنىنى كۆرۈۋاتاتتى. كەمبەغەللىر خۇاڭ جىگۇاڭلارغا ياردەم قولىنى سۇنالمىدى. پومېشچىكلار ئۇلارنى ئىتلىرىغا تالاتە قۇراتتى. بۇنىڭ بىلەن، خۇاڭ جىگۇاڭنىڭ پومېشچىكلارغا بولغان ئۆچمەنلىكى بارغانسېرى چوڭقۇرلىشىشقا باشلىدى.

تىلەمچىلىك قىلىپ يۈرگەن كۈنلەردە، خۇاڭ جىگۇاڭنىڭ نەزەر دائىرىسى كېڭەيدى، كەمبەغەللىرنىڭ ھەممىسى ئاچ - يا - لىڭاچلىقتا قالسىمۇ، قەيسەرلىك بىلەن ياشاۋاتقانلىقى، ئۆزلىرىدە گە ئوخشاش كۈچمۈكۈچا يۈرۈپ تىلەمچىلىك قىلمىغانلىقىنى كۆردى. ئۇ دوستلىرى بىلەن ئۇچراشتى، ئۇلارمۇ تىرىكچىلىك كويىدا تىرىكشىۋاتاتتى. جېن مېيزى كىچىككىنە تۇرۇپ پو - مېشچىكنىڭ ئۆيىدە ئىشلەۋاتاتتى، خۇاڭ جىگۇاڭ ئۆزى بىلەن تەڭ دېمەتلىك كۈنلۈكچىلەرنىمۇ كۆردى.

ئۇ تىلەمچىلىك تايىغىغا تايىنىپ، كۈچمۈكۈچا يۈرۈپ تە - لەمچىلىك قىلىشتىن خورلۇق ھېس قىلدى.

ئۇ كۈچىدا كېتىۋېتىپ، قانداق ئىش قىلسا ئازراق ئاشلىققا ئېرىشكىلى بولىدىغانلىقى توغرىلۇق ئويلىنىدى.

بىراق، ئۇنىڭ ئاپىسى ياشاشتىن ئۈمىدىنى ئۈزگەندى. شۇ كۈنلەردە، خۇاڭ جىگۇاڭ ئاپىسىنىڭ روھى سولۇپ، گەپ قىلماي، بىر نۇقتىغا تىكىلىپ ئولتۇرۇپ كېتىدىغان بولۇپ قالغانلىقىنى بايقىدى. خۇاڭ ئانا چاشقان ئولتۇرۇش دورىسىنى

ئىزدىدى، دورىنى تاپقاندىن كېيىن دورىغا قاراپ ئولتۇرۇپ كەتتى، ئاندىن يەنە ئۈچ بالىسىغا قاراپ، ئېغىر ئۆھ تارتىپ قويۇپ، دورىنى ئورنىغا قويۇپ قويدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ياشىغۇچىلىكى قال-مىغانلىقىنى ھېس قىلدى، بىراق ئۈچ بالىسىغا كۆزى قىيمىدى، ئۇ ئۆلۈپ كەتسە، بالىلىرى قانداق قىلىدۇ؟

جۇڭجياڭ ناھىيىسىدە قەھەتچىلىك كۈندىن - كۈنگە ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتاتتى، تىلەمچىلەر، سەرگەردانلار كۆپىيىۋەردى، يول بويىدا ئاچلىقتىن ئۆلگەن مۇساپىرلارنى دائىم ئۇچرات-قىلى بولاتتى، ئەتىگەلا ساپاق تۇرغان ئادەم كەچتە تىلەمچىلىك قىلىپ قايتىپ كەلگۈچە ئاچلىقتىن ئۆلگەن بولاتتى.

ئائىلە بويىچە چاشقان دورىسى يەپ ئۆلۈۋالغۇچىلار بارغان-سېرى كۆپەيدى. خۇاڭ ئانىنىڭ بۇنداق قىلىشقا يۈرۈكى چىدىمىدى، ئۇ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىشقا رازىكى، بالىلىرىنىڭ زەھەرلى-نىپ ئۆلگەن ئېچىنىشلىق ھالىتىنى كۆرۈشنى خالىمايتتى.

بىر كۈنى، خۇاڭ ئانا ئاخىر چاشقان دورىسى يەپ ئۆلۈۋال-ماقچى بولۇپ تۇرغاندا، خۇاڭ جىگۇاڭ كىرىپ قېلىپ، ۋارقىراپ يىغلىغىنىچە ئاپىسىنىڭ قولىدىكى دورىنى ئېلىۋالدى.

— بالام، مەن ئۈچە باغرى تاشلاردىن ئەمەس، سىلەرنى قەستەن تاشلىۋەتكۈم يوق، ھېچ ئامال قىلالىمىدىم، سىلەرنىڭ ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كېتىشىڭلارنى كۆرۈشكە چىداپ تۇرال-مايمەن ... — دېدى خۇاڭ ئانا يىغلاپ تۇرۇپ.

خۇاڭ جىگۇاڭ ئاپىسىنى قۇچاقلاپ، ئېسەدەپ يىغلاپ كەتتى، شۇ تاپتا ئۇنىڭ ئاۋازىنى قويۇۋېتىپ يىغلاشقىمۇ ماغدۇرى قالمايىدۇ.

— مۇشۇ كۈنلەردە تىلەمچىلىك قىلىش جەريانىدا، نۇرغۇن كەمبەغلەرنىڭ ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم،